

VLAAMS PARLEMENT

Zitting 1997-1998

19 februari 1998

MAATSCHAPPELIJKE BELEIDSNOTA

Armoede en sociale uitsluiting

MOTIE VAN AANBEVELING

– van de heren Guy Swennen, Bart Vandendriessche en mevrouw Sonja Becq –

**tot besluit van het op 19 februari 1998 in plenaire vergadering gehouden
themadebat over armoede en sociale uitsluiting**

Zie :

929 (1997-1998)

– Nr. 1 : Maatschappelijke beleidsnota

Het Vlaams Parlement,

– gehoord het themadebat over armoede en sociale uitsluiting in plenaire vergadering van 19 februari 1998 ;

– gelet op :

1° het Algemeen Verslag over de Armoede ;

2° de resolutie betreffende de armoedebestrijding aangenomen op 19 juni 1996 door het Vlaams Parlement ;

3° de hoorzittingen georganiseerd door de Commissie ad hoc Armoede en Uitsluiting van het Vlaams Parlement ;

4° de discussienota armoedebestrijding in opdracht van het Vlaams Parlement ;

5° de discussies over die discussienota in de diverse commissies van het Vlaams Parlement ;

6° de maatschappelijke beleidsnota Armoede en sociale uitsluiting van de commissie ad hoc ;

– overwegende dat

1° armoede omschreven wordt als een netwerk van sociale uitsluitingen dat zich uitstrekt over meerdere gebieden van het individuele en collectieve bestaan, zodat de armen gescheiden worden van de algemeen aanvaarde leefpatronen van de samenleving ; deze kloof kunnen de armen niet op eigen kracht overbruggen ;

2° armoede een multidimensioneel gegeven is dat vraagt om een veelzijdige aanpak en een inclusief beleid ; een efficiënt armoedebeleid is gesteund op een globaal beleidsprogramma dat ingrijpt op verschillende beleidsdomeinen ; het is bovendien een geïntegreerd beleid dat de verschillende uitgezette sporen bij elkaar doet aansluiten, zowel binnen als tussen de diverse beleidsniveaus ; het is tenslotte eerder preventief dan curatief ;

3° een armoedebeleid in wezen een actief en integraal mensenrechtenbeleid is ; het moet iedereen toelaten op een volwaardige manier deel te hebben in de maatschappelijke verworvenheden op het gebied van

onderwijs, huisvesting, werkgelegenheid, gezondheid, welzijn, cultuur, enzovoort ;

4° de armen een zodanige achterstand hebben opgelopen dat zij zonder extra ondersteuning niet kunnen participeren aan de verschillende maatschappelijke voorzieningen ; positieve discriminatie is erop gericht deze achterstand te compenseren en past in een gelijkschakelingsbeleid ;

5° een doorleefd armoedebeleid getoetst is bij de doelgroep en tot stand komt in dialoog en samenspraak met alle betrokkenen ; het vertrekt van een bottom-up benadering ; de voorkeur zal daarbij uitgaan naar beleidsinitiatieven die emanciperend werken en de armen de wapens in handen geven om de armoede te overwinnen ;

6° een integraal armoedebeleid via structurele maatregelen ingrijpt in de verschillende beleidsdomeinen ; dat verhindert niet dat per categorie accenten worden gelegd ;

7° er een toenemend aantal mensen in een toestand van armoede of sociale uitsluiting terecht komt of dreigt terecht te komen, niettegenstaande dat de stijgende welvaart, betere kansen en een hogere levenskwaliteit ten goede komt aan de meerderheid van de bevolking ; er dreigt een duale samenleving te ontstaan waarin de lijn tussen bestaanszekerheid en goede kansen enerzijds en armoede en sociale uitsluiting anderzijds steeds smaller wordt ;

8° mensen in hun maatschappelijke integratie en bestaanszekerheid bedreigd worden door persoonlijke tegenslagen zoals een slechte gezondheid, een handicap, werkloosheid en echtscheiding, maar even goed door maatschappelijke belemmeringen zoals de gebrekkige toegang tot degelijke huisvesting, onderwijs, arbeid, gezondheidszorg, een kwaliteitsvolle leefomgeving, rechtshulp, administratie, cultuur, kennis, informatie, enzovoort ;

9° het risico op armoede en sociale uitsluiting aanzienlijk vergroot wordt door de achterstelling op grond van leeftijd, geslacht en herkomst ;

10° de Vlaamse overheid van de bestrijding van de armoede en de sociale uitsluiting één van haar hoofdbekommernissen heeft

gemaakt met het Algemeen Verslag over de Armoede als leidraad ;

- 11° door de oprichting van het Sociaal Impulsfonds bijzondere aandacht wordt geschonken aan het herstel van de leef- en omgevingskwaliteit, de bestrijding van de kansarmoede en de bevordering van het welzijn van de achtergestelde buurten en de steden ;
 - 12° de gemeente en het OCMW in overleg en samenwerking met lokale actoren een fundamentele rol vervullen in de bestrijding van de armoede en sociale uitsluiting ;
 - 13° een democratische samenleving het maatschappelijk deficit van armoede en uitsluiting niet kan en mag aanvaarden ;
 - 14° het Vlaams Parlement hiertoe een wezenlijke bijdrage kan leveren door zich grondig te beraden over strategieën om armoede en uitsluiting te bestrijden en door de nodige concrete beleidsdirectieven te geven aan de Vlaamse regering ;
- vraagt de Vlaamse regering
1. inhoudelijke maatregelen
- 1.1 recht op werk
- 1.1.1 door middel van een werkgarantieplan alle werkzoekenden op termijn uitzicht te geven op een baan als middel tot sociale integratie in de samenleving ; het werkgarantieplan voorziet in trajectbegeleiding en een opleidings- en werkervaringsaanbod ; het in dit kader aangeboden werk moet een passende betrekking zijn, vergoed tegen een echt loon en het moet toelaten sociale zekerheidsrechten op te bouwen ; ondersteunende maatregelen, bijvoorbeeld inzake kinderopvang, moeten het systeem toegankelijk en aantrekkelijk maken, ook voor vrouwen ;
- 1.1.2 de sociale economie verder uit te bouwen onder de volgende voorwaarden :
- de experimentele regelingen voor sociale werkplaatsen en invoegbedrijven moeten worden vervangen door een behoorlijke decretale regeling ;

- de regelgeving voor de beschutte en sociale werkplaatsen moet worden geharmoniseerd ;
- de dynamiek van de beschermde arbeidssector moet vrijer kunnen spelen inzake het totaal aantal banen in sociale of beschutte werkplaatsen ; de werkgelegenheid in de beschutte en sociale werkplaatsen moet bevorderd worden door het actief inzetten van uitkeringen ;
- sociale werkplaatsen, beschutte werkplaatsen en invoegbedrijven moeten betere kansen krijgen om mee te dingen bij openbare aanbestedingen ;
- net zoals de Vlaamse overheid investeert in toekomstgerichte technologie, moet ze in de innovatie op het vlak van de sociale economie en de beschermde werkgelegenheid investeren ;

1.1.3 lokale bemiddelingsplatforms op te richten, waaraan onder meer VDAB en de PWA's meewerken ; hierover dient overleg gevoerd te worden met de federale regering ; deze lokale bemiddelingsplatforms zijn verantwoordelijk voor de uitvoering van de banenplannen gericht op risicogroepen ;

1.1.4 artikelen 60 en 61 van de OCMW-wetgeving mits aangepaste begeleiding als middel te gebruiken om mensen daadwerkelijk in te schakelen in de arbeidsmarkt ;

1.1.5 werkgelegenheidsprogramma's, die aan structurele behoeften voldoen, te reguleren ; de overblijvende werkgelegenheidsprogramma's moeten worden voorbehouden voor tijdelijke werkgelegenheid met het oog op de doorstroming van laaggeschoolde langdurig werkzoekenden naar reguliere werkgelegenheid ;

1.1.6 bij elke openbare aanbesteding systematisch een sociale clausule te voorzien met betrekking tot het naleven van werkgelegenheidsquota en het beschikbaar stellen van opleiding van risicogroepen ;

1.2 recht op maatschappelijk welzijn en gezin

- 1.2.1 tegemoet te komen aan de problemen van het OCMW vanwege het toegenomen werkvolume en de behoeften aan gaande permanente vorming van het personeel door een versterking en het meer doeltreffend inzetten van middelen ;
- 1.2.2 welzijnsvoorzieningen te evalueren op hun laagdrempeligheid in samenspraak met de doelgroep ; daartoe is het noodzakelijk een duidelijk beeld te hebben van het kansarme cliënteel ;
- 1.2.3 de professionele hulpverleners door opleiding en bijscholing beter in staat te stellen de kansarmen daadwerkelijk te bereiken en hun vertrouwen te krijgen ;
- 1.2.4 tot een decretaal charter van de welzijnsgebruiker te komen dat de rechtspositie van de cliënt van de welzijnsvoorziening verduidelijkt en versterkt, dat in het bijzonder het recht op informatie, de bescherming van de persoonlijke levenssfeer, inspraak, de vrije keuze van hulpverlener, het respect voor de menselijke waardigheid, het respect voor de ideologische, filosofische of godsdienstige overtuiging en een volwaardige klachten- en beroepsprocedure inhoudt ;
- 1.2.5 de hervormde consultatiebureaus van Kind en Gezin met het oog op een meer doelgerichte aanpak voor de kansarme gezinnen op hun doelmatigheid te evalueren ;
- 1.2.6 kinderopvang toegankelijker te maken voor kansarme kinderen, onder meer door de voorziening beter te integreren in de buurt ;
- 1.2.7 onderzoek te laten verrichten naar het hulptraject dat moeilijk opvoedbare jongeren doorlopen, om een beter zicht te krijgen op de hulpbehoeften, de afstemming van het aanbod op de behoeften, de effectiviteit van de hulp enzovoort ;
- 1.2.8 de bijzondere jeugdbijstand verder te stimuleren en te ondersteunen ten voordele van een hulpverlening op maat, waarbij een gezinsgerichte werking het uitgangspunt vormt ;

1.2.9 ervan uitgaand dat, om plaatsingen in de bijzondere jeugdbijstand te verminderen, er een ruimer beleid noodzakelijk is dat voorkomt dat mensen in de marginaliteit gedwongen worden, de werking en de impact van eerstelijnsvoorzieningen zoals algemeen welzijnswerk, jeugdbeleid en OCMW's te versterken en initiatieven te ontwikkelen die complementair aan de bijzondere jeugdbijstand de ondersteuning van gezinnen tot doel hebben ;

1.2.10 de thuislozenzorg te versterken met de nadruk op ambulante hulpverlening, zoals straathoekwerk, waarbij de thuislozen in hun eigen omgeving worden opgezocht en geholpen ;

1.3 recht op mobiliteit

1.3.1 de prijs van het praktijkexamen voor het rijbewijs te verlagen voor de laagste inkomensgroepen door de rijopleiding te integreren in de beroepsopleidingen van de VDAB ;

1.3.2 de mogelijkheid van gratis openbaar vervoer te stimuleren als onderdeel van de uitvoering van de mobiliteitsconvenant met de gemeenten, zodat gratis op de bus stappen minstens overal mogelijk wordt tussen betaalparkings aan de rand van de stad en het stadscentrum ;

1.3.3 proefprojecten van gemeenschappelijk vervoer op maat op te zetten die de mobiliteitsarmoede tegengaan ;

1.4 recht op onderwijs

1.4.1 een beleid uit te werken dat scholen in staat stelt om elke leerling optimaal te oriënteren in de schoolloopbaan zodat individuele leerachterstand of onterechte doorverwijzing wordt vermeden ;

1.4.2 in de basisopleiding en de nascholing en begeleiding van leerkrachten en directies uitdrukkelijk aandacht te besteden aan het onderkennen van leerachterstand en/of probleemgedrag op school als gevolg van kansarmoede en sociaal-culturele achterstelling ; in het nascholingsaanbod op initiatief van de Vlaamse regering moet het thema "armoede-onderwijs" als één van de prioriteiten worden vooropgesteld ;

- 1.4.3 het leerlingvolgsysteem te verfijnen en te stimuleren, zodat leerkrachten inzicht krijgen in de sociale en culturele achtergrond en de leefsituatie van hun leerlingen ; de vorderingen van leerlingen moeten regelmatig geëvalueerd worden zodat leerbedreigde kinderen zo vroeg mogelijk opgespoord worden en extra kunnen worden begeleid ;
- 1.4.4 via de kwaliteitsbewaking door de inspectie de kwaliteit van het onderwijs in alle scholen en voor alle leerlingen door te lichten en te evalueren ; er moeten door de scholen hoge verwachtingen gesteld worden met betrekking tot de prestaties van alle leerlingen ;
- 1.4.5 na te gaan welke middelen kunnen worden ingezet om de betrokkenheid van het thuismilieu bij het schoolgebeuren te verhogen ; een vertrouwensrelatie tussen gezinnen en school kan worden opgebouwd door huisbezoeken ;
- 1.4.6 extra middelen en ondersteuning te geven aan scholen die in moeilijke omstandigheden werken om de minimaal geachte doelstellingen bij alle leerlingen, ongeacht hun sociale of financiële leefsituatie, te behalen op voorwaarde dat zij daartegenover een sterk engagement stellen ; alleen scholen die aantonen dat ze extra-inspanningen zullen leveren voor de doelgroep en aangeven wat de doelstellingen van die inspanningen zijn, kunnen in aanmerking komen voor extra-middelen ;
- 1.4.7 met het doel de kansen van de jongeren op de arbeidsmarkt te verbeteren in het Beroepssecundair Onderwijs, een modulair systeem in te voeren dat de leerling per succesvol doorlopen module een certificaat of deelattest bezorgt ; de deelattesten moeten te allen tijde samengevoegd kunnen worden tot een startkwalificatie om zich aan te bieden op de arbeidsmarkt of om verder te leren ;
- 1.4.8 meer inspanningen te leveren om de bestaande peuterscholen voor kansarmen toegankelijker te maken ; wanneer kansarme kinderen voor de eerste maal naar de kleuterschool gaan moeten ze in kleinere klasgroepen terechtkunnen en specifieke aandacht krijgen van de kleuterleider ;
- 1.4.9 de kosteloosheid van het leerplichtonderwijs na te streven ; garantie van kosteloosheid betekent dat de overheid de scholen voldoende werkingsmiddelen toekent en dat de klachtenprocedure ernstig wordt genomen ;
- 1.4.10 het schoolopbouwwerk binnen het welzijnswerk uit te bouwen ; voor kinderen bij wie er een groot verschil is tussen thuiscultuur en schoolcultuur moet schoolopbouwwerk een brug vormen tussen de school en het gezin ; scholen moeten zichzelf en hun infrastructuur openstellen voor de wereld rondom hen ;
- 1.5 recht op gezondheidszorg
- 1.5.1 te komen tot een decretale regeling voor de wijkgezondheidscentra ;
- 1.5.2 inzake gezondheidspreventie te werken aan een gerichte opleiding over preventie voor de zorgverstrekkers ; bij preventieboodschappen dient steeds te worden nagegaan of ze ook de kansarmen bereiken ;
- 1.5.3 een tweejaarlijkse gelijkheidseffectrapportering op te zetten in het kader van het preventiebeleid inzake gezondheidszorg ;
- 1.6 recht op cultuur
- 1.6.1 een maximale toegankelijkheid van cultuur te garanderen door middel van niet-stigmatiserende financiële impulsen en de voor kansarmen laagdrempelige aanwezigheid van bibliotheken, sportvelden, toneelzalen, enzovoort en door het stimuleren van laagdrempelige kunstprojecten ;
- 1.6.2 de betrokkenheid van armen bij het traditionele socio-culturele verenigingsleven te verhogen ; het verenigingsleven moet een dynamisch karakter hebben en ook vanuit de armen zelf kunnen opgroeien ;
- 1.6.3 verlenging te plannen voor de periode 1999-2002 van de prioriteit "jeugdwerk met maatschappelijk achtergestelde kinderen en jongeren" voor de toekenning van het voorwaardelijk deel van het krediet opgenomen in het decreet van 9 juni 1993 houdende de subsidiëring van de gemeentebesturen en van de Vlaamse

Gemeenschapscommissie inzake het voeren van een jeugdwerkbeleid ;

- 1.6.4 positief in te spelen op cultuurprojecten die vanuit de leefwereld van kansarme jongeren vertrekken ;

1.7 recht op wonen

- 1.7.1 de budgetten voor de realisatie van sociale huur- en koopwoningen voor kansarmen te verhogen, rekening houdend met de sociale mix ;

- 1.7.2 tegen 2004 40.000 extra sociale woningen te creëren door ze te bouwen, te verwerven en te renoveren ;

- 1.7.3 sociale verhuurkantoren als middel om private woningen ter beschikking te stellen van kansarmen uit te bouwen en op een rationele manier te spreiden over gans Vlaanderen ;

- 1.7.4 huurzekerheid te waarborgen voor kansarmen en een degelijke woonbegeleiding uit te bouwen onder de verantwoordelijkheid van de huisvestingsactoren opgenomen in de Wooncode ;

- 1.7.5 goede informatieverstrekking en een centrale inschrijving verder uit te bouwen om de toegang tot de sociale huisvesting voor de meest kwetsbare groepen opener te maken ;

2. algemene en omkaderende maatregelen

- 2.1 op korte termijn een ontwerp van decreet in te dienen dat tot doel heeft de verenigingen waar armen het woord nemen te erkennen en te subsidiëren op basis van objectieve en inhoudelijke criteria die zijn vastgelegd in een decreet ; een resultaatgerichte aanpak moet vereist worden van de erkende organisaties ;

- 2.2 het door de federale staat, de gemeenschappen en de gewesten goedgekeurde samenwerkingsakkoord betreffende de besteding van het armoedebeleid op korte termijn om te zetten in een ontwerp van decreet en aan het Vlaamse Parlement voor te leggen ; dit akkoord voorziet in de oprichting van een steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en

sociale uitsluiting als drietalige instelling op federaal niveau ;

- 2.3 de Vlaamse Interdepartementale Commissie Armoede (VICA) slagkrachtiger te maken ; de VICA krijgt als bijkomende opdracht de brugfunctie te verzorgen met het steunpunt inzake armoede en sociale uitsluiting en adequate armoede-indicatoren te ontwikkelen, in samenwerking met de andere bevoegde en aangewezen diensten ; voor de Vlaamse ambtenaren betrokken bij de VICA moet vorming georganiseerd worden in samenwerking met de organisaties waar armen het woord nemen met het oog op het verbeteren van hun kennis over en inzicht in de concrete beleavingswereld van de armen ;

- 2.4 op korte termijn een ontwerp van decreet in te dienen dat ertoe moet leiden dat systematisch ervaringsdeskundigen ingeschakeld worden in de uitvoering van het armoedebestrijdingsbeleid ; er moeten systemen van werkgelegenheid, opleiding en doorstroming uitgezocht worden voor de ervaringsdeskundigen die al of niet tijdelijk in een organisatie werken ;

- 2.5 de ganse bevolking te sensibiliseren en te informeren omtrent de situatie en de leefwereld van armen en omtrent de oorzaken en remedies van sociale uitsluiting ; het onderwijs, de media en de sociaal-culturele verenigingen zijn belangrijke kanalen om hiertoe bij te dragen ;

- 2.6 in uitvoering van deze motie van aanbeveling een strategisch plan op te zetten voor de bestrijding van de armoede en de sociale uitsluiting en jaarlijks een vooruitgangrapport voor te leggen aan het Vlaams Parlement.

Guy SWENNEN

Bart VANDENDRIESSCHE

Sonja BECQ
